

Semestr VI - **POWOJENNA NOWOCZESNOŚĆ**

1. **Między nowoczesnością a ponowoczesnością. Literatura współczesna.**

- Podział literatury po 1945 roku.
- Wyjaśnienie terminów: nowoczesność, ponowoczesność (postmodernizm) i współczesność.
- Pokolenia w literaturze powojennej.
- Kultura w PRL-u.
- Teksty kultury: T. Brzozowski *Organki*, socrealistyczne plakaty propagandowe, Zygmunt Grzywacz *Niebo*, Bronisław Linke *Autobus*.

2. **Jesteśmy sami, nikt nas nie usprawiedliwi... Filozofia egzystencjalizmu** **Filozofia egzystencjalizmu.**

- Filozofia po II wojnie światowej.
- Jean Paul Sartre, *Egzystencjalizm jest humanizmem*.
- Tekst kultury: E. Hopper *Pokój hotelowy*.

3. **Czy można być świętym bez Boga? Egzystencjalny heroizm bohaterów** **Dżumy.**

- Egzystencjalny heroizm bohaterów *Dżumy* Alberta Camusa.
- *Dżuma* Alberta Camus jako powieść egzystencjalna.
- Postawy wybranych bohaterów powieści.
- A. Camus *Dżuma*.

4. **Wierny tej męce, której symbolem jest krzyż... Sytuacja zagrożenia jako** **próba wiary. Sytuacja zagrożenia jako próba wiary.**

- Wszechwiedzący i miłosierny Bóg a niezawinione cierpienie i bezsensowna śmierć ludzi w *Dżumie* Camusa.
- Ewolucja postawy ojca Paneloux.
- A. Camus *Dżuma*.
- Teksty kultury: T. Brzozowski *Prorok*, P. Bruegel *Tryumf śmierci*.

5. **Na dnie popiołu gwiaździsty dyament... Dzieło Andrzeja Wajdy jako** **przykład polskiej szkoły filmowej.**

- Geneza filmu.
- Twórcy filmu.
- Polska szkoła filmowa.
- Rozważenie rozterek moralnych i wyborów życiowych młodych ludzi po II wojnie światowej.
- *Popiół i diament* w reż. A. Wajdy.
- Teksty kultury: kadry z *Popiołu* (scena kieliszków z zapalonym spirytusem, scena w zburzonym kościele, scena śmierci Maćka).

6. **„Piękny jest ludzki rozum” Miłosz – moralista.**

- Wiersze Miłosza jako przykładu powrotu do tradycji i źródeł kultury.
- Obowiązki i rola poety we współczesnym świecie.
- Pojęcia: determinizm historyczny, thetatrurn mundi, kalokagathia.
- Czesław Miłosz: *Traktat moralny*, *Zakłęcie*.
- Tekst kultury: C. Lorrain *Krajobraz z tańczącymi*.

7. Śpiewam w duecie z nim... Tożsamość człowieka w poezji współczesnej. Odkrywanie przez człowieka własnej tożsamości poetycką misją dwu poetów pokolenia Nowej Fali .

- Poszukiwanie sensu ludzkiej egzystencji w poezji Zagajewskiego i Wojaczka.
- Porównanie poetyckiej misji Zagajewskiego i Wojaczka.
- Pojęcia: dezintegracja pozytywna, rozdwojenie jaźni.
- A. Zagajewski *Sobie do pamiętnika* , R. Wojaczek *W podwójnej osobie*.

8. Bądź wierny. Idź... Imperatywy etyczne Pana Cogito.

- Drugi obieg wydawniczy.
- Pan Cogito – człowiek myślący – alter ego poety.
- Pan Cogito – główny bohater .
- Język i rozważań o najistotniejszych doświadczeniach współczesnego człowieka w wierszach Herberta.
- Pojęcia: nonkonformizm, autoironia, etos inteligencki.
- Zbigniew Herbert *Przesłanie Pana Cogito*, *Potęga smaku*.

9. Rozbijanie starych form. Obraz ponowoczesnego społeczeństwa w dramacie Sławomira Mrożka.

- Przemiany obyczajowe w Europie w latach 60. XX w.
- Geneza utworu.
- Cechy gatunkowe *Tanga* .
- Uniwersalny obraz rzeczywistości społecznej po II wojnie w *Tangu*.
- Zacieranie się tradycyjnych ról ojca i matki oraz próba odnalezienia tożsamości przez młode pokolenie w zmienionym świecie w *Tangu*.
- Pojęcia: egalitaryzacja społeczeństwa, komizm.
- Sławomir Mrożek *Tango*.
- Teksty kultury: zdjęcia z inscenizacji *Tanga* , A. Pałowski, *plakat do spektaklu*.

10. Nam już nie formy trzeba, ale żywej idei... Tango jako dramat różnych racji ideowych .

- „Poszukiwanie idei” przez głównego bohatera S. Mrożka *Tango* .
- Różne stanowiska myślowe bohaterów
- Pojęcia: idea społeczna, progresywizm, konserwatyzm, nihilizm.
- Sławomir Mrożek *Tango*.

11. Tylko władza da się stworzyć z niczego... Tango jako parabola polityczna.

- Aluzje polityczne w *Tangu*.
- Znaczenia uniwersalne dramatu S. Mrożka *Tango*.
- Dramat Mrożka jako alegoria polityczna.
- Pojęcia: patriarcalizm, dyktatura proletariatu, kontrewolucja.
- Sławomir Mrożek *Tango*.

12. Nikt stąd nie wyjdzie, dopóki nie znajdziemy idei! Tango na scenie Teatru Telewizji .

- Prawda o rodzinie w tekście Mrożka i spektaklu Englerta

- Twórcy spektaklu.
- Wierność inscenizacji wobec zamysłu autora.
- Wymowa spektaklu telewizyjna ekranizacja Tanga w reż. M. Englerta
- *Tango*, reż. Maciej Englert.
- Tekst kultury: kadry z *Tanga* w reż. Macieja Englerta.

13. Z pomieszanych form ulicy... Poetycki obraz codzienności w wierszach Mirona Białoszewskiego.

- Miron Białoszewski jako poeta.
- Poezja lingwistyczna.
- Zainteresowanie zwykłością i codziennością w poezji Białoszewskiego.
- Miron Białoszewski *Do N.N.****, *Głowienie*, *Romans* z konkretem.
- Teksty kultury: M. Duchamp *Akt schodzący po schodach*, Ł. Korolkiewicz *Europa środka*.

14. Męczy się człowiek... Refleksja egzystencjalna w poezji M. Białoszewskiego.

- Poezja lingwistyczna - prawda o ludzkim losie.
- Białoszewski jako poeta refleksji egzystencjalnej, która dotyka sytuacji granicznych w życiu człowieka.
- Pojęcia: transpozycja formy osobowej, neologizm, neosemantyzm.
- Miron Białoszewski *Mironczarnia*, *Mój testament śpiącego*, *Życia sam zapach*.

15. Pani Doktor trzyma się zasad. Poprawność i norma językowa.

- Kultura języka.
- Norma a zwyczaj językowy
- Innowacja językowa.
- Błędy językowe.
- Pojęcie: frazeologia.
- Miron Białoszewski *Zbiorowe ustalenie charakteru Pani Doktor*.

16. Szukać dziury w całym niebie... Frazeologiczne bogactwo języka.

- Związki frazeologiczne w języku (frazy, wyrażenia, zwroty), związki : luźnie, łączliwe i stałe.
- Funkcje frazeologizmów.
- Stanisław Barańczak *Braki, odrzuty, produkty zastępcze*.
- Tekst kultury: projekt muralu grupy Twożywo.

17. Ogłuszeni i ogłupieni doszczętnie... Poezja Nowej Fali o rzeczywistości komunizmu.

- Pokolenie Nowej Fali.
- Nowomowa.
- Poetyckie obnażanie prawdziwego oblicza rządzących przez poetów Nowej Fali.
- Stanisław Barańczak *Co jest grane*.
- Tekst kultury: fotografia - sklep w czasach PRL-u .

18. Wielka sprawa człowieka... Homilia Jana Pawła II.

- Sytuacja polityczna i gospodarcza w PRL-u.
- Mowa ezopowa w wystąpieniu Jana Pawła II.
- Pojęcia: kazanie, homilia, mowa ezopowa, perswazja.
- Jan Paweł II Homilia w czasie Mszy świętej odprawionej na placu Zwycięstwa.
- Tekst kultury: posąg Chrystusa Zbawiciela sprzed kościoła na Krakowskim Przedmieściu, 1944 .

19. Granice wolności człowieka w opresyjnej rzeczywistości. *Lot nad kukułczym gniazdem* Miloša Formana.

- *Lot nad kukułczym gniazdem* jako parabola totalitaryzmu.
- Okoliczności powstania filmu.
- Twórcy filmu wykład w podręczniku.
- Teksty kultury: fotosy z filmu *Lot nad kukułczym gniazdem*.

20. W tak osobliwej chwili... Egzystencjalna refleksja o człowieku współczesnym .

- Wielcy emigranci XX wieku (Jerzy Giedroyc, Witold Gombrowicz, Czesław Miłosz, Gustaw Herling – Grudziński).
- Miłosz – autor poezji intelektualnej.
- Poglądy Miłosza na temat miejsca Boga i sacrum w kulturze i życiu współczesnego człowieka.
- Pojęcia: relatywizm, epifania.
- Czesław Miłosz *Oeconomia Divina, Dar*.
- Tekst kultury: P. Cézanne *Mont Sainte-Victoire*.

21. Zdarzyło się wcześniej. Później. Blżej... Dwugłos poetek o przypadku i przeznaczeniu .

- Przekonania laickie, przekonania religijne, rola przypadku i przeznaczenia w poezji Szymborskiej i Hartwig.
- Wisława Szymborska *Wszelki wypadek*, Julia Hartwig *Jasne niejasne*.

22. On patrzy... Poezja jako komentarz do współczesności .

- Szymborska – poetka samotniczka
- Poznanie diagnozy W. Szymborskiej na temat współczesności.
- Pojęcia: kolokwializacja, dehumanizacja, alegoria, rozum, ironia.
- Wisława Szymborska *Terrorysta, on patrzy, Głos w sprawie pornografii, Wczesna godzina*.

23. Z prędkością światła... W świecie nowych mediów.

- Człowiek w wirtualnym świecie (technologie informacyjno-komunikacyjne) - korzyści i zagrożenia płynące z przebywania w rzeczywistości wirtualnej.
- Pojęcia: społeczeństwo informacyjne, komunikator internetowy, portal internetowy, serwis społecznościowy, blog, hipertekst, biblioteka cyfrowa, baza danych, wypożyczalnia on – line, mp3, sklepy on – Line, muzyka w chmurze, internetowa pinakoteka, prawo autorskie, spam, programy szpiegujące, poprawność językowa.
- J. L. Wiśniewski *S@motność w sieci*.
- Tekst kultury: film oraz kadr z filmu *Matrix* .

24. Współczesność w świetle pop-artu.

- Ikona kultury masowej.
- Charakterystyka pop-artu .
- Dokonania Andy'ego Warhola.
- Dyptyk Marilyn jako dzieła sztuki mówiącego o mechanizmach kultury masowej.
- Pojęcia: ikona kultury masowej, kultura masowa, happening, idol.
- Andy Warhol – Dyptyk Marylin.

25. Ona po prostu taka już jest... Kultura popularna we współczesnej polskiej powieści.

- Fabuła i język powieści Doroty Masłowskiej.
- Obyczajowość i mentalność dresiarzy (Silny) – popkultura młodzieżowa.
- Dorota Masłowska *Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną*.
- Tekst kultury: *kadr z filmu Wojna polsko – ruska*, reż Xawery Żuławski (Silny).

26. Szaleństwo w wielkich domach towarowych... Kultura konsumpcyjna w poezji.

- Różewiczowski dialog z popkulturą.
- Poezja powojenna Tadeusza Różewicza – krytyka kultury popularnej.
- T. Różewicz *Walentynki (poemat z końca XX wieku)*.
- Tekst kultury: T. Wesselmann *Wielki akt amerykański* , J. Koons *Michael Jackson i bańki mydlane*.

25. „Kto zobaczy moją matkę...” Dzieci i rodzice w wierszach Tadeusza Różewicza.

- Autobiografizm w wierszach Różewicza.
- Tadeusz Różewicz, *Ale kto zobaczy, Ojciec*.

26. Szaleństwo w wielkich domach towarowych... Kultura konsumpcyjna w poezji współczesnej.

- Tadeusz Różewicz *Walentynki (poemat końca XX wieku)*.
- Tekst kultury: D. Hockney *Moja matka*.

27. „Co wyczyści, to się lśni...” Wśród języka reklamy.

- Komunikat perswazyjny.
- Reklama: społeczna, polityczna.,
- Reklama a manipulacja.
- Funkcja języka (ekspresywna, impresywna, informatywna, metajęzykowa, fatyczna).

28. Tylko co nieważne jak krowa się wlecze... Językowy obraz świata.

- Językowy obraz świata w polszczyźnie.
- Jan Twardowski, *Śpieszmy się*.